

ธรรมานาคาส์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

“พระสารีบุตรเถระ”

สถานะเดิม

พระสารีบุตร ชื่อเดิมว่า อุปติสสะ บิดาชื่อว่า วังคันทพราหมณ์ มารดาชื่อนางสารีพราหมณี เกิดในวรรณะพราหมณ์ ที่หมู่บ้านอุปติสสะ ใกล้เมืองราชคฤห์ และบิดาเป็นหัวหน้าหมู่บ้านอุปติสสะ เลยได้ชื่อว่า อุปติสสะ เมื่อบวชแล้วได้ชื่อว่า สารีบุตร เพราะว่าเป็นบุตรของนางสารี ท่านมีน้องชาย ๓ คน และน้องสาว ๓ คน และมีเพื่อนที่สนิทอยู่คนหนึ่งชื่อว่า โกลิตะ ซึ่งเป็นบุตรของหัวหน้าหมู่บ้าน โกลิตะ ทั้งสองท่านมีบริวารคนละ ๕๐๐

บวชกับอาจารย์สัจจชัย

อยู่มาวันหนึ่ง สหายทั้งสองกำลังดูมหรสพบนยอดเขาในกรุงราชคฤห์ มีอาการและความรู้สึกไม่เหมือนเมื่อก่อน คือถึงตอนหัวเราะก็ไม่หัวเราะ ถึงตอนเศร้าโศกก็ไม่เศร้าโศก ถึงตอนให้รางวัล ก็ไม่ให้รางวัล แต่มีความสลดใจว่า การดูมหรสพไม่มีสารประโยชน์อะไรเลย แม้คนที่กำลังแสดงอยู่นั้นไม่ถึง ๑๐๐ ปี ก็ตายเหมือนกันหมด สหายทั้งสองมีความเห็นตรงกันคิดกันว่า ควรออกบวชแสวงหาโมกขธรรมดีกว่า จึงออกบวชอยู่ในสำนักของอาจารย์สัจจชัยปริพาชก พร้อมด้วยบริวารคนละ ๒๕๐

มูลเหตุแห่งการออกบวชในพระพุทธศาสนา

สหายทั้งสองเมื่อบวชแล้วไม่นานก็เรียนจนหมดความรู้ของอาจารย์สัญญาชัย เห็นว่าลัทธินี้ไม่มีสาระประโยชน์อะไรเลย ทั้งสองจึงแสวงหาโมกขธรรมต่อไปและได้ทำตีกากันว่า “ใครบรรลุอภิญญาธรรมก่อน จงบอกแก่อีกคนหนึ่งด้วย”

วันหนึ่งอุปติสสปริพาชกเข้าไปในเมืองราชคฤห์ เห็นพระอัสสชิกำลังบิณฑบาต คิดว่านักบวชผู้มีกิริยาอาการน่าเลื่อมใสขนาดนี้เราไม่เคยเห็นมาก่อน ท่านน่าจะมีธรรมละเอียดอยู่ภายใน เกิดความเลื่อมใส จึงเดินติดตามไปข้างหลัง เมื่อท่านฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว เรียนถามว่า “ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ อินทรีย์ของท่านผ่องใสยิ่งนัก ผิวพรรณของท่านก็ผ่องใส ท่านบวชในสำนักของใคร ใครเป็นศาสดาของท่าน และท่านชอบใจธรรมของใคร” พระอัสสชิตอบว่า “ผู้มีอายุ เราบวชเจาะจงพระมหาสมณะศากยบุตร พระองค์เป็นศาสดาของเรา เราชอบใจธรรมของท่าน” จึงขอให้ท่านแสดงธรรมให้ฟัง พระอัสสชิตอบแบบถ่อมตนว่า “ผู้มีอายุ เราเป็นผู้บวชใหม่ มาสู่พระธรรมวินัยนี้ไม่นาน ไม่สามารถจะแสวงธรรมโดยพิสดารได้ เราจะกล่าวแต่โดยย่อพอรู้ความ” ท่านจึงแสดงธรรมโดยย่อว่า “ธรรมเหล่าใดเกิดแต่เหตุ พระตถาคตตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณะมีปกติตรัสอย่างนี้” อุปติสสปริพาชกครั้งได้ฟังธรรมจบลงแล้ว ได้ดวงตาเห็นธรรมเป็นพระโสดาบัน จากนั้นได้ถามพระเถระว่า ขณะนี้พระศาสดาของเราประทับอยู่ที่ไหน ทราบว่าพระพุทธองค์ประทับอยู่ที่วัดเวฬุวัน จึงลาพระเถระกลับ ไปแสดงธรรมให้แก่สหายโกลิตะฟังก็ได้ดวงตาเห็นธรรมเหมือนกัน

บรรลุธรรมเป็นพระอรหันต์

ทั้งสองท่านชักชวนอาจารย์สัญญาชัยไปเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ ได้รับการปฏิเสศจึงลาอาจารย์สัญญาชัย พร้อมด้วยบริวาร ๒๕๐ คนไปเข้าเฝ้าพระพุทธองค์ที่วัดเวฬุวัน และทูลขอบวช ทรงอนุญาตการบวชด้วยวิธีเอหิภิกขุอุปสัมปทา จึงมีชื่อใหม่ว่า สารีบุตร หลังจากบวชแล้ว ๑๕ วัน ได้ฟังธรรมเทศนาชื่อว่า “เวทนาปริคคหสูตร” ที่พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่ที่ฆนขปริพาชก ซึ่งเป็นหลานของท่าน ที่ถ้าสุกรชาตา เขาคิชมกุกฏ ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ สำเร็จเป็นพระอรหันต์

งานประกาศพระศาสนา

พระสารีบุตรเป็นกำลังสำคัญอย่างยิ่งในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ท่านได้ชักชวนน้องชาย ๓ คน และน้องสาว ๓ คนให้บวชในพระพุทธศาสนา กุลบุตรกุลธิดาได้ฟังธรรมจากท่านบรรลุธรรมมากมาย ท่านเป็นพระธรรมเสนาบดี คู่กับพระพุทธองค์ผู้เป็นพระธรรมราชา และเป็นผู้มีความกตัญญูกตเวทิตะ บวชให้ราธะพราหมณ์ผู้เคยถวายข้าวเพียงหนึ่งทัพพี พระพุทธองค์ทรงยกย่องท่านว่า “สารี

บุตรเปรียบเหมือนมารดาผู้ให้กำเนิดบุตร โมคคัลลณะเปรียบเหมือนผู้บำรุงเลี้ยงทารกที่เกิดแล้ว สารีบุตรยอมแนะนำในโศดาปัตติผล โมคคัลลณะยอมแนะนำในผลชั้นสูงขึ้นไป”

ตำแหน่งเอตทัคคะ

เนื่องจากท่านเป็นผู้มีปัญญามาก สามารถแสดงอริยสัจ ๔ ให้พิสดารกว้างขวางเหมือนพระพุทธองค์ จึงได้รับยกย่องจากพระพุทธองค์ว่า “เป็นเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายผู้มีปัญญามาก” และได้รับการแต่งตั้งไว้ในตำแหน่งพระอัครสาวกเบื้องขวา

นิพพาน

พระสารีบุตรนิพพานก่อนพระพุทธองค์ ท่านทูลลาไปนิพพานที่บ้านเกิดของท่าน ออกเดินทางไปพร้อมกับพระจุนทะน้องชายของท่านและภิกษุบริวาร ครั้นถึงบ้านแล้ว ได้เกิดปักษันธิกาพารในคิณนั้น (ถ่ายเป็นเลือด) ได้เทศนาโปรดมารดาจนบรรลุลุทธิธรรมเป็นพระโศดาบัน และนิพพานในคิณนั้น พระจุนทะและญาติทำพิธีฌาปนกิจสรีระของท่านแล้วนำอัฐิไปถวายแต่พระพุทธองค์ โปรดให้สร้างพระเจดีย์บรรจุอัฐิของท่านไว้ใกล้ประตูวัดพระเชตุวัน

อ้างอิง : หนังสือหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี / สำนักพิมพ์เชียงใหม่ / พ.ศ.๒๕๔๗

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ

คุณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ